

KOLONIJA

Vršački likovni susreti

2012.

KULTURNI CENTAR VRŠAC

Galerija Kulturnog centar Vršac® Gallery of Culturel Center Vrsac®

SAVA STEPANOV O KOLONIJI

Ovogodišnji sasiv Likovnih susreta Tragom Paje Jvanovića posvećen je skulpturi. Razlozi su veoma jednostavni. Vršacka firma MBV i njen vlasnik Boško Milinković omogućili su umetnicima nesmetan rad u specifičnom materijalu (metal, gvožđe, tipski odlivci, otpadni delovi posle proizvodnih procesa), izvođačko-logističku podršku i delovanje u okruženju jedne kompletno tehnički-tehnološki opremljene i kadrovski osposobljene radionice. U kontekstu tranzicijske egzistencijalne prenapregnutosti to predstavlja istinski doprinos stvaralaštvu umetnika. No, gostovanje kolonije u radionici je u ovom trenutku značajno i iz konceptijskih razloga. Jer, status skulpture je u aktuelnom trenutku značajno modifikovan. Krizna prekretnica vekova donela je određenu dezintegraciju jedinstvene vajane forme, promenjen je odnos prema materijalu (tačnije: materijalima!), još serioznije je isproblematizovana struktura prostora (unutrašnji prostor skulpture, te prostora-sredine u kojem oblik egzistira i funkcioniše. Tako je skulptura, još od ranih devedesetih godina prošlog veka, dovedena do rubnog područja; do „proširenog polja skulpture“ kako je to determinisano teorijsko-kritičkim vokabularom, do nemogućnosti primene precizne nomenklature pojmova skulptura, instalacija, objekat, rad u prostoru... Današnjem vremenu ti procesi unutar skulpture – sasvim su primereni. Monolitna, pogotovo zatvorena forma, nije dostatna da svojom klasičnom pojavnošću autoritativno tumači svet i vreme u kome živimo. Novi ovovremenski senzibilitet nameće radoznalost te proširenje dejstva i značenja skulpture. Živimo u vremenu specifične i sveprisutne vizuelnosti. Nove vizuelne tehnologije koje kulminativno rezultiraju ubedljivom predstavom virtualne stvarnosti, svojom sveprisutnošću nas raspolučuju, dezintegrišu. Zahvaljujući svetskom kompjuterskom net-worku jedna ličnost stiže mogućnost virtualne „istovremene prisutnosti“ na različitim stranama sveta, a to itekako zamagljuje obrise realnosti. No, sve to nas, na izvestan način, vraća umetnosti kao konkretnoj tvorevini ljudskog uma i ruku. Skulptura nas zadovoljava svojim humanim poreklom ali i svojim stvarnim postojanjem – ona nudi konkretizovanu, vizuelno oblikovanu i reifikovanu plastičku misao; nudi stvarne, postojeće, opipljive i taktilne posledice umetnikove ekspresivnosti i osećajnosti, nudi konkretum umetničke reakcije na dešavanja u savremenom svetu i vremenu.

U aktuelnom trenutku skulpture se, sve više i više, prihvataju i umetnici drugačijih neskulptorskih opredeljenja i znanja. Podstaknuti novim izvedbenim procesima, oslobođeni obaveze direktne manuelne aktivnosti, autori najrizičitijeg profila pristupaju izradi skulptorskog dela. Na ovogodišnjem vajarskom skupu u Vršcu – najveći broj učesnika su autentični slikari. Taj privremeni otklon od slike, danas u vremenu „ikonosfere“, ima svoje opravdanje. Jer, do sada, nijedna predhodna generacija slikara nije delovala u takvoj „konkurenciji“ drugih slika, i drugih vizuelnih sistema. Čovek današnjice je svakodnevno bombardovan nebrojenom količinom slikovnih informacija najrazličitijeg porekla, karaktera i namera. U takvom galimatijasu iznaći specifičan izraz slikom nije ni malo lako. Osim toga, javlja se potreba za „čvrstim“ iskazima – te se savremena skulptura sve više može shvatiti kao postvorena predstava, kao stvarna i stvarnosna situacija, kao istinsko i opipljivo ovaploćenje misli, doživljaja i poruka.

U tom smislu treba razmatrati i ostvarenja nastala na ovogodišnjim jesenjim Likovnim susretima a Tragom Paje Jvanovića u Vršcu.

Vajar Slavoljub Čaja Radojčić je u dvorištu velike radionice iznašao šablonske „otpatke“ kojima je zavaranjem dodavao određene elemente i tako ih sadržinski, formalno i esetski „uređio“. Ta neočekivana sinteza elemenata različitog porekla i karaktera rezultirala je radovima nabijenim brojnim značenjima te osobenim utiskom tihe dečake igre dovedene do drastične poetike apsurdna. Ova skulptura se, zapravo kritički odnosi prema svetu u stanju epohalne krize kojom smo obuhvaćeni tokom svih ovih godina i decenija. Pri tome treba reći da čitava filozofija Radojčićevih radova nije zasnovana na anegdoticama, nego da svi ti specifični sadržaji proističu iz karaktera forme, iz njene autohtonosti te iz njene označenosti jednim posve specifičnim personalnim izrazom i duhom. Uostalom, po tome je ovaj vajar odista jedinstven u našoj savremenoj umetnosti.

Za Slobodana Kojića, vajara koji se prevashodno bavio terakotom, a u novije vreme je vajao i skulpture u drvetu – gvožđe je novi materijal. Taj novi i „tvrđi“ materijal je u ovim umetnikovim vršackim skulpturama umetniku nametnuo dodatnu dozu racionalizma u tretmanu forme. To je, očigledno, Kojićevoj skulpturi godilo, ojačalo njengovu „poruku“. Pogotovo je to vidljivo u monumentalnom ostvarenju namenjenom javnom prostoru, gde je Slobodan Kojić „pojačao“ konceptualno značenje. On je svoju skulpturu približio stanju instalacije i stavu koji se definiše formulom „umetnost = život“, proširujući tako statusno, sadržajno i metaforičko značenje svog vajarskog ostvarenja. Na kraju treba napomenuti, da promenom materijala i postupka, ovaj umetnik nije odstupio od vlastitog kontinuitetnog vajarskog koncepta – promena je skladna, logična i svrsishodna, jer je ovim vršackim ostvarenjima Kojić još jednom potvrdio vlastitu sposobnost da adekvatno i autoritativno odgovori na impulse sveta i vremena u kome živi i stvara.

U kontinuiranom delovanju slikara Milana Grahovca jedna od konstantnih osobenosti jeste delo ekspresionističkog karaktera koje proizilazi iz racionalističkog promišljanja i ponašanja. Dakle, Grahovčevo delovanje je većito zasnovano na jasnim konceptualnim premisama. Tokmom ove jeseni, u vršackoj koloniji, on je precizno

sazdanu „Kocku“ naknadno deformisao unutrašnjim naduvavanjem i snažnim vazdušnim pritiskom. Tako je ovaj umetnik „poremetio“ prvobitni disciplinovani geometrizam oblika, a svoj izdelak doveo do „prirodnog“, spontano formiranog i time senzibiliziranog oblika. Konačni rezultat ovog procesa nije se mogao predvideti, baš kao što u vremenu epohalne krize nikada nije moguće sagledati njen krajnji ishod i posledice... Rad „Kocka“, dakle, ima i procesualni karakter a što je prezentovano serijom sukcesivno snimljenih fotografija.

Robert Hamerštil, najstariji učesnik ove kolonije, je u svom slikarskom delu ustanovio jasan i prepoznatljiv obrazac figuracijske slike u kojoj siluetne prilike imaju dominantnu plastičku i metaforičku ulogu. U vršačkoj radionici taj njegov motiv je izrezan u metalu i postavljen u prostor – te je iz pozicija pikturnalne konstitucije, skladno, logično i dosledno, preveden u konkretizovanu pojavnost, u čvrstu i konzistentnu tvorevinu, u specifičnu skulpturu koja nam nudi mnoštvo mogućih asocijacija. Postavljen u prostoru ovaj Hamerštilov rad čini njegovu anegdoticu dramatičnijom, suštinskijom a celokupnu plastičku misao „čistijom“ i ubedljivijom.

Milan Blanuša je umetnik koji svoje sadržinske, plastičke i metaforičke ideje razvija u više medijskih mogućnosti – slikarstvo, grafika, crtež, skulptura. U svakoj od tih oblasti ovaj umetnik uspeva da bude dosledan i autentičan. Njegove figure su preuzete iz urbanog miljea i većito su usmerene ka problematizovanju i tumačenju aktuelnosti sveta i vremena u kome živimo. U svojim namerama Blanuša je temeljan i seriozan te u njegovoj umetnosti postoji fenomen lajt-motiva, jer se određeni prizori ponavljaju u skoro svakom od pomenutih medijskih domena. Radovima nastalim u ovoj koloniji Blanuša ponovo prevodi neke ranije naslikane motive u skulptorski koncept, što je rezultiralo jasnom i kultivisanom plastičkom mišlju kojom umetnik, sasvim sugestivno, izražava svoj odnos prema svakodnevnim situacijama uspevajući da iznedri indikacije i zaključke univerzalnog značenja.

Radovi Živka Grozdanića su većito definisani u graničnom području između skulpture i instalacije. Čak i kada ostvaruje puno-plastičke oblike, zahvaljujući većito naglašenom angažovanom aktivističkom načinu shvatanja i „primenjivanja“ umetnosti, on se udaljava od klasičnog poimanja skulpture i približava se instalaciji zbog nadirektnijeg i beskompromisnog zadiranja u najaktuelniji, čak dnevno-politički koncept. Ovaj umetnik svoje izdelke oslobađa onih obaveznosti i doslednosti koje podrazumevaju uspostavljanje tipičnog skulptorskog statusa – njegov rad je podležan promeni, prekomponovanju, trošenju i nestajanju, iznalaženju širokih mogućnosti novog čitanja i tumačenja. Pri svemu tome Grozdanić se ne lišava estetizma. Naprotiv, estetska osnova dela je, čak primarni nosilac njegovog umetničkog izraza i jednog jasno definisanog etičkog shvatanja funkcije umetnika i umetnosti u ovom svetu i ovom vremenu.

Velimir Karavelić je tokom ovog skulptorskog skupa jedini primenjivao klasični vajarski postupak. Isklesao je jedan figurativni oblik u mermeru. Vertikalna, zategnuta, dobro izbalansirana forma izranja iz stubolikog kamena. I tom skulpturom, kao i celokupnim svojim opusom, ovaj umetnik pokazuje svoju nameru da posmatraču nametne osećanje sklada i elegancije. No, osnovna ideja koju vajar Karavelić klesanjem definiše jeste ideja vitalizma; on nudi sugestiju životnog Erosa vidljivog u prizoru izranjanja zategnutog i poliranog oblika iz rudimentarne mermerne mase. Sve to je usklađeno sa klesarskim postupkom, sa stvaranjem i definisanjem oblika, sa jednim danas pomalo anahronim, ali većito delotvornim, poimanjem klasične skulpture u kojoj je jedinstveni koherentni oblik osnovni nosilac svih plastičkih, sadržinskih i poetskih potencijala.

Sava Stepanov

UČESNICI KOLONIJE TRAGOM PAJE JOVANOVIĆA

Milan Blanuša,

rođen 1943. u Jagodini. Obrazovanje: Akademski slikar. Živi i radi u: Beogradu. Akademiju likovnih umetnosti, odsek slikarstva završio 1967. godine u klasi profesora Ljubice Cuce Sokić. Upisuje i postdiplomske studije 1967. godine kod prof. Petera Fogta u Braunsvajgu, Nemačka. Imao oko pedesetak samostalnih izložbi. Bavi se i grafikom i keramikom.

Živko Grozdanić Gera,

rođen 05.02.1957. godine u Vršcu. Akademiju likovnih umetnosti završio u Sarajevu 1983. godine u klasi profesora Ljubomira Perčinlića. Godine 1994. osniva Jugoslovensko bijenale mladih i do danas je na funkciji direktora Bijenala i Centra za savremenu kulturu Konkordija. U okviru CSK Konkordija organizovao je veliki broj izložbi umetnicima iz zemlje i inostranstva. Pokretač je magazina za savremenu kulturu "Košava". Vlasnik je "Umetničke radionice AURORA" od 1992. godine. Izlagao je na velikom broju kolektivnih i samostalnih izložbi. Bio direktor MSUV i komesar srpskoga paviljona u Veneciji. Vlasnik GERA MUSEM-a i Velikom Središtu.

Slavoljub Caja Radojčić,

rođen je 1942. godine u Beogradu. Diplomirao na vajarskom odseku beogradske Akademije likovnih umetnosti 1965. i završio poslediplomske studije 1967. u klasi prof. Miše Popovića. Član ULUS-a od 1965. Redovni je profesor na Fakultetu likovnih umetnosti u Beogradu. Radi skulpturu, crtež i grafiku. Izlaže od 1966. godine. Priredio oko 40 samostalnih izložbi u zemlji i inostranstvu. Učestvovao na mnogobrojnim izložbama srpske i jugoslovenske umetnosti u zemlji. Boravio u SR Nemačkoj kao stipendista DAAD-a 1977, i na College of Art u Edinburgu 1990. Koristio stipendiju Aristotelovog univerziteta u Solunu 2003.

Robert Hamerštil,

rođen u Vršcu 1933. Od 1947. živi u Ternitz-u, Austrija. Privatno je studirao slikarstvo. Od 1972. izlgao je na brojnim izložbama u Evropi, Americi, Japanu i na Srednjem Istoku. Titulu počasnog profesora dodelila mu je austrijska vlada 1985. Od 1973. izlagao je na preko trideset samostalnih izložbi u Beču, Berlinu, Rimu, Parizu, Salcburgu, Londonu, Njujorku, Bazelu, Kairu, Pragu...

Slobodan Kojić,

rođen u Kikindi 1944. Diplomirao na Akademiji likovnih umetnosti u Beogradu. Tokom 1982. godine je osnovao Internacionalni simpozijum skulpture Terra. Dugogodišnji je direktor Centra za likovnu i primenjenu umetnost Terra u Kikindi. Bavi se pedagoškim radom (Viša pedagoška škola, Kikinda; Akademija likovnih umetnosti, Cetinje, CG). Izlagao samostalno i grupno na većem broju izložbi kod nas i inostranstvi a 1999. godine učestvovao na venecijanskom Bijenalu.

Milan Grahovac,

rođen u Zrenjaninu 1958. Diplomirao slikarstvo na Akademiji umetnosti u Novom Sadu 1989. godine u klasi profesora Jovana Rakidžića, nakon čega je specijalizirao grafiku-litografiju na grafičkom odseku Akademije lepih umetnosti "Minerva" u Groningenu (Holandija), 1991-1992. u klasi prof. Vima Jonkmana. Magistrirao je 1997. godine na crtačkom odseku Akademije umetnosti u Novom Sadu u klasi prof. Milana Blanuše. Član je ULUV-a od 1991. godine i ULUS-a od 2003. godine. Izlagao je na mnogobrojnim samostalnim i kolektivnim izložbama u zemlji i inostranstvu i dobitnik je nekoliko nagrada i priznanja. Radio je skulpture, performanse, autor je nekoliko pozorišnih scenografija i murala, učesnik je mnogobrojnih likovnih kolonija, a radovi mu se nalaze u državnim ustanovama, državnim fundusima i privatnim kolekcijama u zemlji i inostranstvu. Radi u Narodnom muzeju Zrenjanin kao kustos - muzejski slikar i likovni pedagog.

Velimir Karavelić

rođen 1952. godine u Budisavcima kod Peći. Diplomirao na Akademiji likovnih umetnosti u Prištini, u klasi profesora Svetomira Arsića Basare, a magistrirao na Fakultetu primenjenih umetnosti u Beogradu. Član je ULUS-a. Izlagao je grupno i samostalno u Ljubljani, Beogradu, Novom Sadu, Kragujevcu, Leskovcu, Kumanovu, Skoplju, Užicu, Priboju, Valjevu, Gornjem Milanovcu i Čačku. Dobitnik je više nagrada za skulpturu i ima dosta izvedenih skulptura u prostoru. Živi i radi u Beogradu.

POSEBNO ZAHVALJUJEMO BOŠKU MILINKOVIĆU IZ FIRME MBV U ČIJIM SU PROIZVODNIM POGONIMA REALIZOVANI SVI RADOVI.

KARAVELIĆ

Velimir Karavelić
KONTEMPLACIJA
2012.

Živko Grozdanić Gera
GELD BUCHER & DOKUMENTEN CASSEN
2012.

GROZDANIĆ

Milan Blanuša
BEKMAN U BEOGRADU
2012.

RADOJČIĆ

Slavoljub Caja Radojčić
BARKA
2012.

HAMERŠTIL

Robert Hamerštil
VOJVOĐANSKE MAME
2012.

Slobodan Kojić
JAVNI WC
2012.

KOJIĆ

Milan Grahovac
KOCKA
2012.

Izdavač: "Vršački likovni susreti"
Sterijina 62, 26300 Vršac
www.kulcentar.com
Tekst: Sava Stepanov
Smeštaj i ishrana: Motel "Vetrenjača"
Realizacija radova: Proizvodnja MBV

Foto: Jelena Gorički, Aleksandar Putnik
Dizajn: Jelena Gorički
Štampa: Štamparija TULI, Vršac
Tiraž: 300, novembar 2012.
Sponzori radova: MBV Vršac, motel "Vetrenjača"

